

ЗДОРОВ'Я ЯК ФІЛОСОФСЬКА КАТЕГОРІЯ

Доповідач: Смольнікова К.О., студентка гр.ЛС-904

Науковий керівник: Возний А.П., доцент кафедри фізичного виховання та спорту

В даній роботі нами були розглянуті питання, пов'язані з проблемою індивідуального і громадського здоров'я і необхідність рішення їх за допомогою філософської методології. Також був встановлений історичний зв'язок розвитку науки про здоров'я і спроб філософського осмислення феномена здоров'я людини на протязі віків. Крім того, в роботі відображені ведучі сучасні концепції здоров'я, показаний взаємозв'язок різних факторів навколишнього світу і стану здоров'я. Були порушені питання необхідності розвитку медицини здоров'я, багатостороннього підходу до даної проблеми безпосередньою участю філософської науки.

Всі ми стали свідками, що облік ХХІ століття формує новітній шквал революції в науці про життя (молекулярна біологія, генетика, нейронаука, гена інженерія, когнітивні науки, біоінформатика і т.д.). З'являючись на базі цих наук ансамбль негуманітарних наук про людину (таких, як геноміка, протеоміка людини, наномедицина, нанофармакологія та ін.) породили потужну індустрію над технологій, котрі відкривають доступ до спадкової інформації, закодованої в людських генах. Сьогодні такі технології, використовуються в цілях перетворення людини – тілесності, імунної системи, нейросистеми, інтелекту, імітують гуманотехнологіями.

Згідно нашим спостереженням, шквал нано- біо- гено- нейро- інформаційних та інших революцій виводить одвічне пізнання людської природи на новій рівень. Мова йде не тільки про пізнання генетики і її психіки, а також соціальної та культурної характеристики людського існування в світі. Осмислюючи їх, ми, безумовно, повинні спиратися на ті данні, котрі розробляються в науках про людину. На жаль, одних цих даних не достатньо. Адже багато, що ми знаємо з релігії і теології, з мистецтва та художньої літератури, нарешті, з повсякденного життєвого досвіду.

Тому проблема здоров'я людини в умовах прискореного науково-технічного прогресу являється однією з самих складних і актуальних.

Саме в епоху нового витка глобальної еволюції людства, новітнього шквалу науково-технологічних революцій, навколишній світ випробовує потребу в здоровій людині з позитивним,

оптимістичним світосприйняттям і мисленням, що володіє знаннями про поняття і суть свого здоров'я.

Що таке здоров'я? Не завжди отримуючи точне логічне визначення, але в нашому розумінні – це стан життєвих сил людського тіла, при яких виконується повноцінна реалізація природних, біологічних, психологічних, соціальних і духовних функцій людини і суспільства в цілому при їх оптимальній працездатності та активності.

Тіло, в нашому розумінні – це набір інформаційних, енергетичних, системно - структурних і функціональних властивостей, що належать кожному людському організму.

Ми прийшли до висновку, що в абсолютному сенсі здоров'я не існує. Воно, як характеристика людини водночас кількісно і якісно, а значить вимірюване і не вимірюване, и тому допускають різні теоретичні інтерпретації.

Але саме філософія може в повній мірі відобразити всі складові людського здоров'я, його невід'ємні частини поєднати в єдине. Розширення предметного поля сучасної моделі філософії здоров'я, функціонуючої в системі “Людина – Наука - Біос”, дозволяє включити філософію здоров'я в систему “еко - орієнтованих ” галузях наукового знання. На фоні зміни загальнонаукових парадигм (визнання необхідності розумного поєднання принципів “антропоцентризму” і “біосфероцентризму” в пізнавальній діяльності людини) виразно простежується тенденція переключення біотичного пошуку на нову систему цінностей і формування інших філософських підходів. Цей процес виражений в трансформації ідейних підстав традиційної моделі філософської медицини. Перехід біомедичних досліджень до поглиблених вивчень живої матерії і навіть перетворенню “людськомерних” об'єктів, геному людини, екосистеми, біосфери в цілому, задає необхідність введення і детальної розробки ідеї, біобезпеці, зв'язаної з твердженням нової парадигми знання.

Правильне розуміння людством філософії життя і філософії здоров'я, їх об'єктивної реальності та взаємної обумовленості, їх нерозривної єдності буде являтися основним засадничим фактором в укріпленні і вдосконаленні здоров'я всього людства. Якщо необхідно назвати нову ціль, то можливо, підійде слово “трансгуманізм”: залишаючись людиною, вона піднімається над собою, реалізуючи нові можливості своєї людської суті.

Людина – це істота, котра здатна і встановлювати, і долати границі будь-яких своїх визначень. Так як визначення людини

залежить і від її волі, то це означає, що будь-яке її визначення не остаточна. Людська воля здатна перетворювати будь-яку визначеність людини в невизначеність. Людське існування в світі, таким чином, представлено як щось багатоліке, невизначене, пластичне, допускаюче перетворення за допомогою гуманотехнології.

Але в умовах швидкого розповсюдження нових технологій, що радикально змішує не тільки життєдіяльність, але і природу людини на рубежі століть виникла нова міждисциплінарна галузь знань – біоетика. Поява поняття біоетики зв'язана з книгою В.Р. Поттера “Біоетика – міст в майбутнє”. Автор визначив такий зміст біоетики, як нової етики, предметом якої було би виживання людства; нової етики, котра могла б протистояти виклику, кинутому людству науково – технічними прогресом, взяв до уваги вплив навколишнього середовища.

Аналіз тенденції розвитку біоетики за минулі тридцять років свідчить про те, що її зародження відбувалося в той період, коли виразно стала усвідомлювати обмеженість і некоректність принципу етичної нейтральності науки (кінець 60-х – початок 70-х), а аргументація, націлена лише на отримання нового істинного знання, почала з'являтися не тільки вузькою, але і небезпечною. Визнання соціальної небезпеки безцінного знання про живе відбувалося поступово. Спочатку, було зв'язано з біоетичним утрудненням в сфері медицини, відносилось лише до людини (розуміння не тільки біологічної, але і моральної загрози в генній інженерії, трансплантології, соціальної психіатрії, експериментування на людях та клонування людей), пізніше – співвіднесено зі всіма формами живої речовини.

Дослідження міждисциплінарного характеру біоетики дозволило виявити, що вона являється специфічною областю співтворчості біології, філософії, етики і права. Сучасна біоетика стверджує як життєво необхідна умова функціонування гуманістичного орієнтованого наукового пізнання в сфері живої матерії і альтернативи цьому не існує не для науки, не для людства, проте наука не може регулюватися лише на етичному рівні, її здатність до етичного самоконтролю не вирішує все. Обмежитись лише моральним зобов'язанням і персональними оцінками вченого уже неможна, виключити при цьому державні і громадські регламентації біомедичних досліджень.

Аналізуючи все сказане, ми можемо зробити висновки, що здоров'я людини (стан всіх його життєвих сил і функціональних особливостей) є функція часу. Стійкість цих сил завжди дискретна і схильна природному руйнуванню зі сторони зовнішнього середовища середовища: природної і соціальної. Ось чому стан здоров'я людини і суспільства в цілому завжди відносна і залежить від динаміки взаємодії внутрішнього і зовнішнього середовища.

Анатомия – базис всех в мире наук,
В ней загадка творца и величия друг
Всю вселенную эта наука включили:
Диалектику с логикой, все совместила.
В ней сияет гармония, смысла бытия
Философия жизни, живая струя.
Вся структура Вселенной подобная ей
Будь вершиной познания, любовью моей!
Возный А.П.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Абу Али ибн Сина. Канон врачебной науки в 10-ти томах. Т.1, издание четвертое.-Одесса: Энио, 2003 – 800 с.
2. Аристотель. О душе//Сочинения. – М.: Мысль, 1976. – Т.1. – 448 с.
3. Спиноза Б. Этика. – М.: Азбука, 2012 г. – 352 с.
4. Smith, Wesley D. *The Hippocratic Tradition*, Ithaca, N.Y. Cornell University Press, 1979 -264 p.

Науково-теоретична конференція викладачів, аспірантів, співробітників та студентів кафедри фізичного виховання і спорту : тези доповідей, м. Суми, 25 квітня 2013 р. / Відп. за вип. А.Є. Шепелев. - Суми : СумДУ, 2013. - С. 3-6.